

Budapest, 2019. október 31.

AZ ÖKOLÓGIA INTEGRÁLÁSA A JOGRENDBE?

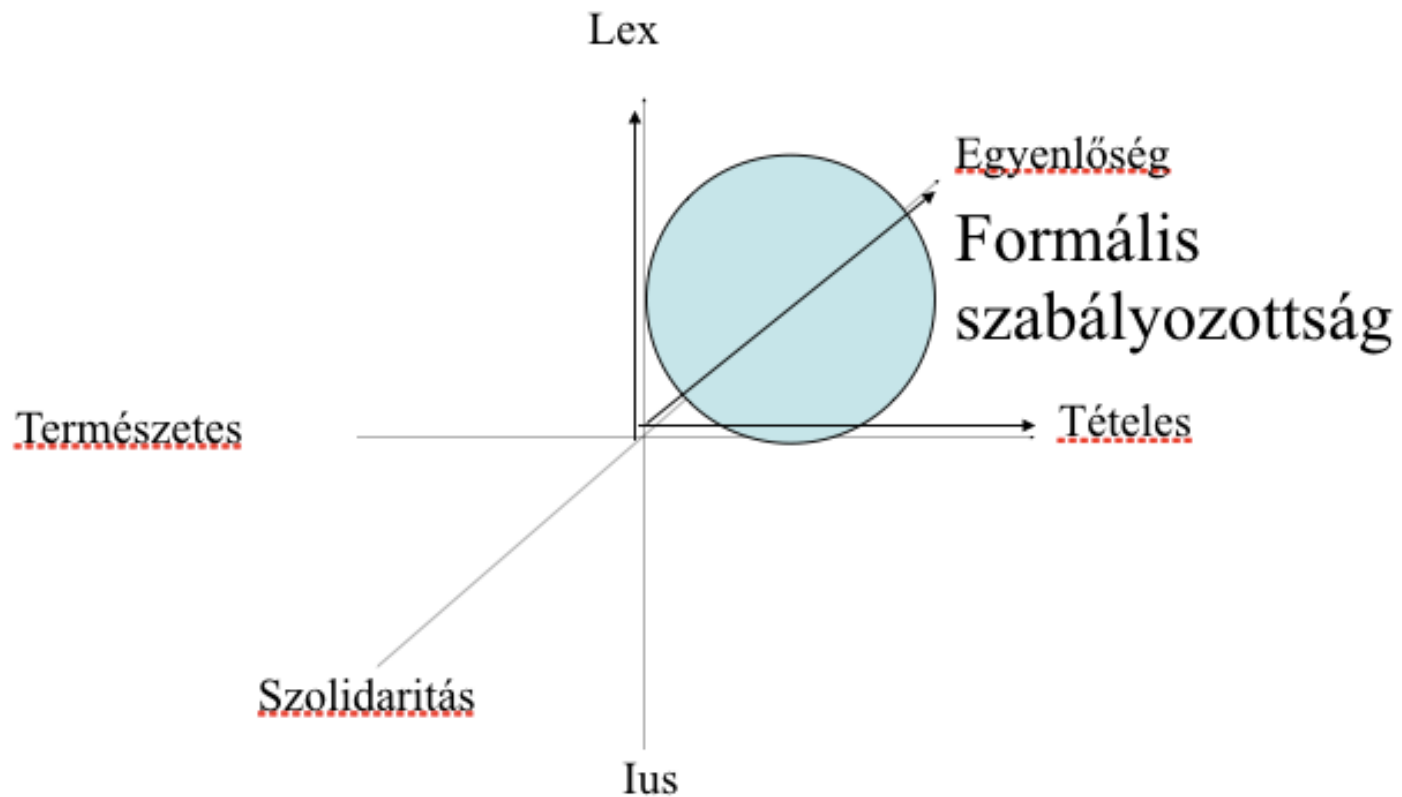
Környezet-, klíma- és ökológiai politika Magyarországon és az Európai Unióban, Felelős értelmiség – Közéleti vitafórum, EYCB, „A” terem

Deák Dániel (daniel.deak@uni-corvinus.hu) ©

Megszorítások

- A természetbe való „beavatkozás” azóta folyik, amióta ember van a Földön
- A jogi és nem jogi szabályozás beavatkozás, de nem a „természetbe”, hanem azon emberek közötti viszonyokba, akik kölcsönhatásban vannak a természettel
- Alapvető jogok biztosának helyettese: beszámoló, állásfoglalás, jelentés, figyelemfelhívás (környezeti jog)

A jogi és nem jogi szabályozottság struktúrája a természetes és tételes jog, az alanyi és tárgyi jog, valamint a szolidaritás és egyenlőség ellentmondásai mentén

A jogról másként:

- Tételes jog – természetes jog: ideológia vs utópia (Kreón vs Antigoné)
- Tárgyi jog – alanyi jog: Coase-teoréma, szinoptikus csalódás (Friedrich Hayek), az egyén infantilizálódása (Sigmund Freud), felcserélhetőség
- Jogi univerzalizmus – jogi partikularizmus: az önkény elkerülése (due process) vs javak felhalmozása, hasznosság & szolidaritás (privileges & immunities)

Környezetvédelem – környezeti politika & jog – ökológia

Szabályozási elvek	Innovatív jog	Hagyományos jog
A tételes jog gazdagítása a „puha“ jog vívmányaival	Integratív megközelítés (Aldo Leopold)	Tételes jogi szektorális megközelítés
Tárgyi joggá válás	Elővigyázatosság (Hans Jonas: a félelem heurisztikája, az ökológiai imperatívusz és a szubsztantív felelősség jegyében)	Korlátozott állami felelősségvállalás
Univerzális értékek hangsúlyozása	Az egyenlőség ökológiai kifejezése (Peter Singer, Tom Regan) & a jogok kiterjesztése partnerség és önszabályozás révén	Lineáris és hierarchikus logikán alapuló állami beavatkozás

Retributív logika a jogi szabályozásban

- Az ember boldogulása a jóléti állam által adminisztrált disztributív igazságosság formájában kifejezett (kardinális) javak elérésének függvénye (?)
- A jogi beavatkozás problémái:
 - nem közvetlenül a bizonyosság elérésére irányuló bizonyítás
 - a kockázat kezelése aktuáriusi tevékenységre és statisztikai elemzésekre támaszkodva
 - a veszélynek leginkább kitett személy jogi kategóriája
 - Pigou-adók alkalmazása
- nemzetközi jogi egyezmények (1972-es stockholmi konferencia, 1992-es, Rio de Janeiroban megtartott konferencia, Föld Charta – Párizs, 2000, Éghajlatvédelmi egyezmény – Párizs, 2018)

A biotikus közösség megszemélyesítése (jogalanyiság)

A valósághoz való viszony megteremtésének pre-reflexív fázisa	A valósághoz való viszony megteremtésének reflexív fázisa
Sentience – conatus	„Speciesism“ kizárása
A természetet élőlények és élettelen környezetük szerves egységként foghatjuk fel – Gaia (James Lovelock)	Csábító lehetőség: a teremtenytársak együttesét jogi személyiséggel felruházni, mint egy vagyontömeget
<i>Sierra Club</i> (1972), <i>Whanganui</i> (2017), <i>Ganga Yamuna</i> (2017), Christopher Stone: <i>Should trees have standing?</i> (1972)	Jogok: ami pénzértékben kifejezhető – ami individuálisan kikényszeríthető adverzárius rendszerben

Szabályozási opciók globális környezetben

Globalizmus	Partikularizmus
Világkapitalizmus – „Weltfrieden“	Nemzetállam
Ius cosmopolitanum	Ius gentium
Felvilágosodás: „droit commun de l'humanité“	Felvilágosodás: elkülönült nemzetállam + merev tételes jog
Puha jog	Nemzetközi szerződések
Emberi jog mint kifejezetten elismert jog	Emberi jog mint jog alatti világ

Embrionális jog

Jog előtti fázis	Gondoskodás – empátia – kölcsönös vonzódás – moralitás
Játékszabályok	Igazságos eljárások biztosítása az anyagi értékek iránti semlegesség mellett (Friedrich Hayek)
Velünk született engedelmesség	„Prima facie“ engedelmességi kötelesség (William Ross) a tárgyiasult kölcsönös elvárások rendjében
Elismerési szabály (rule of recognition)	Az érvényes szabályokat be kell tartani egészen addig, amíg a szabályok megváltoztatására nem kerül sor érvényes módon (Herbert Hart)

Jogi (és nem jogi) szabályozás makro- és mikrokörnyezetben

Tételes jog	Puha jog	Jogi szabályozhatóság
Hatékony	Integráció	Közösségépítésre irányuló megegyezések
Képviselői demokrácia	Deliberáció	Bevonódás tanácsozásokba
Jogbiztonság	Koherencia	Értékek egymáshoz közelítése diskurzusban
Utilitarianizmus	Reziduális közösségek építése (frugalitás)	Izrael maradéka: a kiválasztott népnek nincs más jószága, mint a hite (Szof., 3, 13)

Olvasásra:

- „Távol a reformteológiától: Természet, ember és társadalom a Magyar Katolikus Egyház nézőpontjából“, *Mérleg*, Vol. 52 – 53, No. 2016 – 17
- ”Environmental tax harmonization and competition-centred legal practice of EUCJ“, *EC Tax Review*, Vol. 26, No. 6/2017
- “Social intervention in nature”; in: Manas Chatterji, Ove Jakobsen, László Zsolnai (eds), *Integral ecology and sustainable business (Contributions to conflict management, peace economics and development)*, Emerald, Bingley, 2017
- ”Innovation in the intervention into nature by legal means“, Luk Bouckaert, Knut Ims, Peter Rona (eds), *Art, spirituality and economics; Liber amicorum for Laszlo Zsolnai*, Springer, Heidelberg, 2018
- ”Spirituality and law“, Laszlo Zsolnai, Bernadette Flanagan (eds), *Routledge International handbook of spirituality in society and the professions*, Routledge, Abingdon-on Thames, 2019